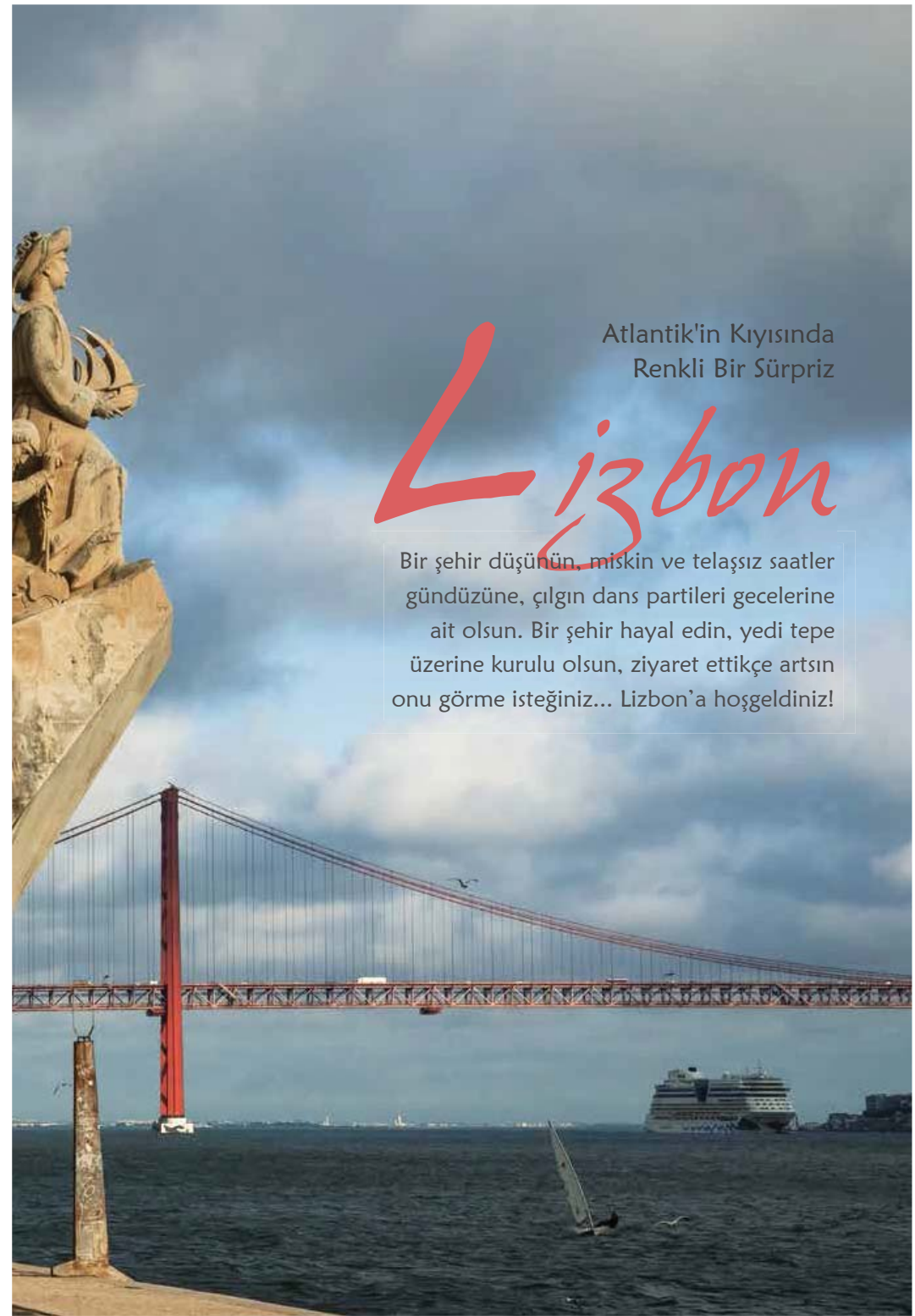

UZAK MENZİL

YAZI VE FOTOĞRAFLAR
Xavier Allard

Atlantik'in Kıyısında
Renkli Bir Sürpriz

Lizbon

Bir şehir düşünün, miskin ve telaşsız saatler gündüzüne, çılgın dans partileri gecelerine ait olsun. Bir şehir hayal edin, yedi tepe üzerine kurulu olsun, ziyaret ettikçe artsın onu görme isteğiniz... Lizbon'a hoşgeldiniz!

Seyahatle ilgili hemen herkesin “görülmesi gereken şehirler” listesinin başlarında Lizbon. Bu denli ziyaret edilen ve methi duyulmuş Portekiz başkentinin beni de hayal kırıklığına uğratmayacağı kesin. Hatta kim bilir, “ilk görüşte aşk” bile olabilir yaşayacağımız... Heyecanlı ve sabırsızım. Ünlü Portekizli yazar Saramago'nun “Kaos, yalnızca çözülmeyi bekleyen bir düzendir.” sözü kulaklarımda, ilk bakışta kaotik ve karmaşık gelen şehri bizzat keşfetmek, onu yakından tanımak için günün ilk ışıklarıyla başlayacak Lizbon keşifim için hazırım.

Hakiki Portekiz atmosferinin kalbine dokunmak için ilk durağım tepenin üzerine kurulu Barrio Alto mevki. Yorgun ve bazen de harap yapıların üzerinden renkli çiniler göz kırpyor. Mis gibi yeni yıkanmış çamaşır kokusu çalınıyor burnuma. Evlerin arasına gerilmiş iplere asılı çamaşırlar rüzgârda usul usul dalgalanıyor. Aralık pencerelerden sokağa Portekiz'in kederli ve ağlamaklı müziği olan fado ezgileri akıyor. Hayat olanca yavaşlığında ilerliyor, Saramago'nun bahsettiği kaos buraya hiç uğramamış. Herhalde “Bu kadar yeter.” deyip Barrio Alto'yu sadece gün ışıkları altında gezseydim, onu yukarıdaki gibi betimlemek yeterli gelirdi. Gelgelelim Barrio Alto, Güneş'i bekçi bellemiş sanki. O ortalıktan kaybolunca tutkulu ve sehvetti maskesini geçiriveriyor suratına. Yüzlerce restoran ve barın, birden dolup taşıdığına şahit oluyor, sokakların bir anda kalabalıklaşmasını izliyorum hayretle. Nereden çıktı bu kadar insan? Jazz, reggie ve elektronik müziğin tınları sokaklara yaşam doluyor. Eğlencenin doruğuna

varmak isteyen genç kesimin buluşma adresi ise şüphesiz gece kulüpleri. Sonrası şafak vaktine kadar dans... Barrio Alto'nun yirmi dört saatte yaşadığı değişim inanılmaz!

Lizbon içindeki ulaşım son derece akıllıca tasarlanmış. Asırlık tramvaylar, üç funiküler ve İzmir'deki tarihî Asansör'ü andıran devasa bir de sokak asansörü... Hepsinin görevi bir: Lizbon'un zorlu coğrafi koşulları katlanabilir hâle getirmek. Zira Lizbon'un önemli bir kısmı -tıpkı İstanbul gibi- yedi tepenin üzerine kurulu. Bu yüzden de her yer bayır, her yer tepe. Öyle ki kimi mahallelere ulaşabilmek için uzunun merdivenlerde yürümek, onlarca basamağı tek tek tırmanmak kaçınılmaz. Ben de dik tepelerin birinden aşağı inen bir tramvay güzergâhını izliyor, düzlüğe ulaşıyorum. Karşımda irili ufaklı kalabalık meydanlara açılan geniş bulvarlar uzanıyor. Burası çok kültürlü Rossio. Türkiye'deki 1 milyoncuları anımsatan ve yeryüzünde var olan her şeyi satıyormuş izlenimi veren Çin dükkânları, buram buram egzotik baharat kokuları saçan Hint restoranları ve Afrika kökenlilerin işlettiği kuaförler...

Rossio'nun kozmopolit görüntüsü, Portekiz Krallığı'nın Amazon ormanlarından Endonezya'nın doğu adalarına kadar genişlediği sınırları fısıldıyor kulağıma. Bir zamanlar Portekiz'in himayesi altındaki Angola, Mozambik, Hindistan ve Sri Lanka'nın etkisi sadece Rossio'da değil, Lizbon'un farklı muhitlerinde de hâlâ hissediliyor.

Tagus Nehri'ne yaklaşıyor ve kendimi Baixa'da buluyorum. 1755 depreminde tamamen yerle bir olmasından sonra en baştan

tasarlanan, Avrupa'nın planlanan en eski muhitlerinden Baixa, Lizbon'da bankaların ve mağazaların en yoğun bulunduğu bölge. Bana kalırsa Lizbon başkent ruhunu kesinlikle Baixa'ya borçlu. Neo-klasik yapıdaki binaların çevrelediği araç trafiğine kapalı sokaklar ve meydanlar, kucaklarında binbir renkli çiçeklerle sokak satıcıları, zarifçe dekore edilmiş pastaneler, sanat atölyeleri, kısacası her şey burada tur atmayı zevkli bir hâle sokuyor. Baxia'da benim tercihim, şehrin

önde gelen turistik noktalarından biri olan Santa Justa Asansörü. Portekiz'de doğmuş Fransız asıllı Raoul de Mesnier du Ponsard'ın eseri devasa asansör, şehrin en alçak ve en yüksek noktalarını birbirine bağlıyor. Ponsard'ın Paris'teki Eiffel Kulesi'nin mimarı Gusta ve Eiffel'in öğrencilerinden biri oluşu, kırk beş metrelik metal yapının Eiffel'e benzerliğini açıklıyor. Neo-gotik tarzdaki asansörün üst kısmına kıvrılarak çıkan merdivenin basamaklarını tırmanıyorum.

03

Önümde muhteşem bir şehir manzarası: Rossio Meydanı, St. George Kalesi ve Tagus Nehri uzanıyor. Bu nefes kesici manzaraya bir de hava karardığında şahit olmak için gün batımında geri dönmeye karar veriyorum.

Madem güneş batana kadar vaktim var, bu arada St. George Kalesi'ni ziyaret edebilirim. 1755'deki büyük Lizbon depreminde önemli bir kısmı yıkılıp onarım geçiren

kale, Lizbon'da adeta huzurun ve sessizliğin merkezi. Kalenin bulunduğu muhit, Alfama adıyla anılıyor. Arnaut kaldırımlarla döşenmiş labirentvari dar sokaklarda kaybolmamak elde değil. Sanırım Alfama'da yapılması gereken de bu: adımlarını nereye çıkacağını bilmeksizin düşünmeden atmak. Ortaçağdaki Arap hakimiyetinin bugüne yansımaları gibi duran Alfama, eskiden beri balıkçıların ve

04

05

06

- 01 Graça'dan Tagus Nehri'ne doğru bir bakış.
02 Belém'deki Jeronimos Manastırı.
03 Jeronimos Manastırı'nın muhteşem iç mimarisi.
04 Barrio Alto'nun fönüküler hatlarından biri.
05 Baixa'daki sokak sanatçıları.
06 Santa Justa Asansörü'nden bir gece görüntüsü.
07 Faço akımının sokak duvarlarına yansımaları.

07

balkonlarındaki renkli saksılardaki çiçeklerle kireç beyazı evler, kısacası her şey, bana bir ortaçağ köyünü hatırlatıyor. Alfama ziyaretimin sonuna gelirken, yakınındaki ilginç cephesinden dolayı Sivri Uç Evi diye de adlandırılan ve Portekizli ünlü yazar Jose Saramago'ya adanan müzeyi gezmeyi de ihmal etmiyorum.

Rüzgârlı sokaklardan geçip Graça muhiti'nin yukarı kısımlarına çıkıyor ve Augusto Gil Parki'nde bir mola veriyorum. Ayaklarım kara sular inmiş, Lizbon'u keşfedeceğim derken amma da yolmuşum... Önümde Tagus Nehri'nin üzerindeki asma köprü'nün manzarası. Kahvemden son bir yudum alıp ünlü 28 numaralı tramvay hattını yakalıyorum. 28 hattı, Lizbon'u görmenin harika bir yolu. Rossio yakınındaki Martim Moniz'den başlıyor, Alfama çevresindeki tepelere kadar çıkıyor. Tekrardan Bairro Alto'nun alçak kısımlarına doğru hareketleniyor, sonra doğuya doğru ilerleyip Basílica da Estrela

Katedrali'nin yanından geçiyor ve muhteşem doğa manzarası eşliğinde Prazeres'teki son durağına varıyor. Tramvayın tek olumsuz yanı, her daim çok kalabalık olması.

28'den sonra bu sefer de sıra, Belém semtine giden 15 numaralı tramvayda... Demek sonunda UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde adı geçen Mosteiro dos Jeronimos'u görebileceğim. 16. yüzyıl tarihli bu manastırın yapımında her yıl yetmiş kiloya eşdeğer altın kullanılmış ve yapımı tam yetmiş yıl sürmüştü. Ne diyelim, baharat ticareti sağolsun...

Vasco Da Gama ve mürettebatı, Hindistan'a doğru yola çıkmadan önceki son gecelerini dua ederek burada geçirmişler. Manastır da, Vasco Da Gama'nın başarısı sonrasında onun ve ekibinin adını kutsamak için dua ettikleri yerde kurulmuş. Vasco Da Gama'nın mezarı, şimdi manastırın hemen girişinde. Torre de Belém'de buraya kadar gelip görünmesi gereken güzelliklerden. Manastır

gibi UNESCO dünya miraslarına dâhil olan kule, Portekiz denizcilik tarihindeki oynadığı önemli rol nedeniyle Da Gama anısına yapılmış ve adeta şehrin ikonası hâline gelmiş bir diğer zarif yapı.

Yeniden merkeze dönüyor ve tramvaylardan birine atlayıp bu sefer şehrin pek bilinmedik semtlerine doğru yola çıkmayı arzuluyorum. Bir de Sintra var aklımda; fazlasıyla methini duyduğum ve fotoğraflamayı hep hayal ettiğim Portekiz'in romantik prensesi... İçinde ortaçağdan 19. yüzyıla kadar inşa edilmiş, peri masallarından fırlamış gibi duran sarayları barındıran Sintra'yı görmek için bile Lizbon'a gidilebilir.

Lafın kısası, siz keşfe ve sürprizlere hazır olduktan sonra Lizbon'da sıkılmak pek mümkün değil. Festivaler, sergiler ve kültürel aktivitelerle her daim dinamik ve capcanlı kalan Lizbon'un beklentilerinizin çok daha fazlasını karşılayacağına emin olabilirsiniz.